

Tribina: 'Deca posle rata'

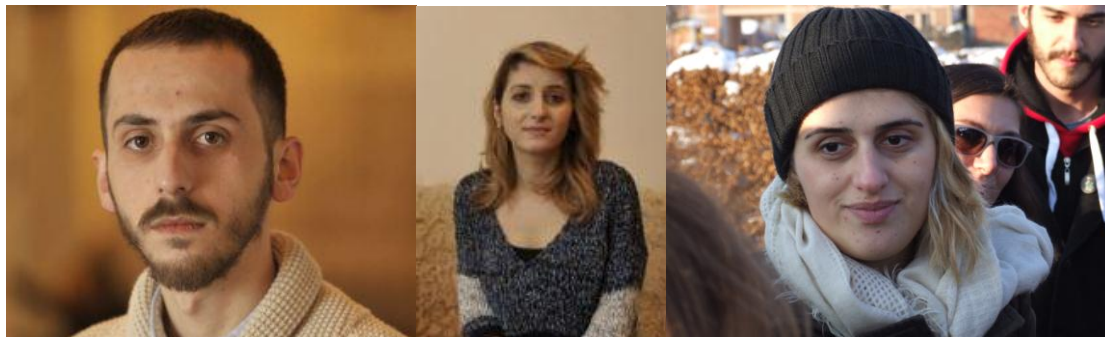
19.12.2013, Kulturni centar Beograda, galerija Artget, 18h.

U ratovima u bivšoj Jugoslaviji tokom devedesetih godina prošlog veka, ubijeno je ili nestalo oko 5.000 dece. Decu su ubijale granate, snajperi, glad. Ubijani su u pojedinačnim i masovnim egzekucijama, mučeni i seksualno zlostavljani, zajedno sa svojim porodicama i vršnjacima. Oko 800 njih se i danas vode kao nestali. Deca su tokom rata bila svedoci ubistava, mučenja, seksualnog nasilja i prisilnog odvođenja svojih bližnjih. Mnogi od njih su prisilno mobilisani. Oni su žrtve o kojima se po pravilu retko govori, nekada zbog toga što ljudi nisu u stanju da pojme zločin nad detetom a nekada iz straha da se ne uznemire njihova osećanja.

Šta nakon ovakvog iskustva čini život dece posle rata? Kako sećanje na zlo može da doprinese borbi za dobro? Da li je u odsustvu pravde i priznanja njihovih patnji, vrednosti u koje danas veruju teško zastupati?

Na tribini Deca posle rata, govoriće sedam mladih ljudi iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Kosova i Srbije, koji su sami ili zajedno sa članovima svojih porodica preživeli teške zločine i tragedije. Nakon rata, svako od njih je krenuo u borbu za istinu, pravdu i priznanje onoga što im se dogodilo.

Biografije učesnika

Saranda, Fatos i Jehona Bogujevci su kao deca preživeli zločin u Podujevu 28. marta 1999. godine. Pripadnici policijske jedinice *Škorpioni* su tog dana u jednom dvorištu okupili 19 žena, dece i staraca i pucali u njih iz automatskih pušaka. U tom zločinu su Saranda, Fatos i Jehona izgubili bliske članove porodice - majke, sestre, braću, bake. Oni sami su teško ranjeni. Tokom suđenja počiniocima, pripadnicima policijske jedinice *Škorpioni*, suočavali su se sa onima koji su pucali u njih i njihovu porodicu. Bili su prva deca-žrtve koja su svedočila u postupku za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji. U svojoj dugogodišnjoj borbi za pravdu za ono što se desilo njima i članovima njihovih porodica, nikada nisu prestali da hrabro govore istinu i podsećaju druge da se samo sećanjem na zlo može sprečiti da se

tako nešto ponovo dogodi. Saranda, Fatos i Jehona Bogujevci se bave umetničkim radom i autori su izložbe „Bogujevci – vizuelna istorija“, posvećene onome što su preživeli i svim nevinim žrtvama rata.

Zijo Ribić je kao osmogodišnjak preživeo zločin u rodnom selu Skočići, kod Zvornika, 12. jula 1992. godine. Pripadnici jedinice *Simini četnici* su tog dana ubili Zijinu porodicu, rođake i druge seljane i njihova tela bacili u jednu jamu. Zijo je, iako teško ranjen, uspeo da pobegne iz jame u koju su bačena tela 27 ubijenih. Pred sudom u Beogradu u postupku protiv pripadnika *Siminih četnika*, svedočio je o svemu što je preživeo i video, između ostalog i o silovanju njegove trinaestogodišnje sestre Zlatije Ribić, koja je kasnije zajedno sa drugim članovima Zijine porodice ubijena. Njegovo svedočenje odlučujuće je doprinelo osuđujućoj presudi kojom su počinocima izrečene višegodišnje zatvorske kazne. Danas živi u Tuzli, gde radi kao kuvar.

Igor Matijašević je u jesen 1991. godine kao četrnaestogodišnjak sa majkom i bratom izbegao iz rodnog Sotina kod Vukovara. Njegov otac, baka i deda su ostali u kući. U decembru 1991. godine, pripadnici srpske Teritorijalne odbrane i milicije ušli su u selo. Ubili su više meštana. Igorovog oca su izveli iz kuće i odveli u nepoznatom pravcu. Igor je o nestanku saznao kasnije, od dede i bake. Od povratka u Sotin 1998. godine, angažovao se na traganju za nestalim ocem i drugim nestalim meštanima. Iako među najmlađima, Igor je okupio sve porodice nestalih u neformalno udruženje porodica i postao njihov predstavnik. Svih ovih godina, neumorno radi na otkrivanju istine o sudbini nestalih u Sotinu. Ove godine, njegov trud dao je rezultat, pronalaskom masovne grobnice sa posmrtnim ostacima 13 meštana, među kojima je Igor pronašao i svog oca. Danas radi kao ekonomista u „Vupiku“, u kome je nekada radio i njegov otac. Nastavlja potragu i za preostalim 18 meštana Sotina koji se još uvek vode kao nestali.

Radomir Nevajda je 4. avgusta 1995. godine, kada je započela operacija *Oluja*, bio sa porodicom u kući u Glini. Nakon granatiranja grada, sa porodicom i rođacima krenuo je u Srbiju, gde su se smestili u Vranjskoj banji. Nakon nekoliko dana, u kolektivni centar ušli su policajci, naoružani automatskim puškama, koji su izdvojili Radomira, njegovog oca i još šest muškaraca. Sproveli su ih u selo Luč u Baranji, u kamp specijalne jedinice MUP-a, gde su bili izloženi maltretiranju i ponižavanju. Iako je sve vreme pokušavao da objasni da je student i da nije služio vojsku, Radomir je upućen na ratište. Nakon mesec i po dana, uspeo je da pribavi

potvrdu da je redovan student i pušten je da se vrati u Srbiju. Posle višegodišnjeg suđenja, sud je utvrdio da je država Srbija prekršila njegovo pravo na slobodu i dosudio mu nadoknadu za pretrpljenje patnje. Danas živi i radi u Beogradu. Završio je Pravni i Učiteljski fakultet.

Sudbin Musić je 1992. godine, neposredno nakon što je napunio 18 godina, zajedno sa majkom, bratom i sestrama bio zatočen u logoru Trnopolje, kod Prijedora. Oca su mu ubili na samom početku rata, na njivi na kojoj je radio sa komšijama. Tokom nekoliko meseci zatočenja, bio je svedok torturi, izgladnjivanju i ponižavanju stražara nad bošnjačkim zatvorenicima. Nakon dva meseca, oslobođeni su iz logora. Tri godine nakon završetka rata, odlučuje da se vrati u Prijedor, kao jedan od prvih povratnika. Od tada do danas, u gradu koji je postao simbol zabranjenog sećanja, Sudbin svojim glasom svakodnevno podseća svoje sugrađane na zlo pred kojim su zatvorili oči i uči ih istini koju bi najradije da

zaborave.